

Beleids- begroting

2024 - 2027

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder andere op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, verkeer, vervoer en recreatie. Goed onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en om veiligheid te waarborgen.

Met het beheer en onderhoud van onze wegen, riolering, water, openbaar groen en gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen gemoeid. De lasten van onze kapitaalgoederen zijn onderdeel van de verschillende programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen over de programma's heen. Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt (en met een asteriks gemarkeerd).

In de Kadernota 2021-2024 is een start gemaakt met het inzichtelijk maken van de vervanging van kapitaalgoederen. Dit is de start van een nieuw proces hoe de gemeente om wil gaan met haar kapitaalgoederen. De komende jaren zal middels Zomernota's inzichtelijk gemaakt worden welke investeringen gedaan moeten worden om de kapitaalgoederen en openbare ruimte duurzaam te vervangen en onderhouden.

In eerdere Beleidsbegrotingen zijn bedragen opgenomen om het areaal van wegen, groen en openbare verlichting op een goed en veilig niveau te houden. Met ingang van Zomerbrief 2022-2026 zijn de overzichten aangevuld met andere kapitaalgoederen, waaronder de verkeersregelinstallaties (VRI's) en verkeersobjecten zoals bewegwijzering. In deze beleidsbegroting wordt conform voorgaande jaren een geactualiseerd overzicht gepresenteerd.

De gemeente Hengelo zal samen met Gildebor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uitvoeren. Speerpunten zijn het op peil houden van de dienstverlening naar de burger en de kwaliteit van de openbare ruimte. Gildebor heeft naast vaklieden ook mensen met een arbeidsbeperking aan het werk die gezamenlijk de vastgestelde kwaliteit van dienstverlening en beheer en onderhoud van de openbare ruimte leveren.

6.3.1 Wegen

Volumes

Cementbeton	139.362	m ²
Dicht asfaltbeton	1.951.799	m ²
Elementen	2.755.287	m ²
Halfverharding	178.807	m ²
Overig	31.943	m ²
Totaal	5.057.197	m²

Waaronder		
Fietspad	362.176	m ²
Rijbanen	2.683.944	m ²
Voetpad	1.211.844	m ²

Onderhoudssystematiek

De gemeente Hengelo hanteert voor het beheer en onderhoud van de wegen het kwaliteitsniveau zoals deze omschreven staat in de landelijke richtlijnen van het CROW. De wegen worden beheerd en onderhouden op basis van een programma. Daarnaast wordt kort cyclisch onderhoud uitgevoerd naar aanleiding van meldingen van burgers.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau wordt niet veranderd. Hengelo streeft er naar om de richtlijnen van het CROW te handhaven.

Relevante veranderingen t.o.v. vorig jaar

Er zijn geen relevante veranderingen ten opzichte van vorig jaar.

Relevante beleidsnota's

- De wegennota 2003
- Mobiliteitsplan 2040

Grote projecten en ontwikkelingen

- Verschillende deelgebieden van Dalmeden worden verder ontwikkeld en de komende jaren worden in de al ontwikkelde gebieden kavels uitgegeven. Het areaal wegen en trottoirs neemt hierdoor verder toe.
- Het Wetplein en omgeving worden heringericht. Er wordt een groene kerktuin aangelegd en het parkeerterrein en het omliggende gebied worden gerenoveerd.
- De Bankastraat wordt heringericht, de straat wordt veiliger en groener. Langs de straat wordt de F35 doorgetrokken, het laatste lange stuk van de F35 wat in Hengelo nog ontbreekt.
- Het (parkeer)terrein rondom het winkelcentrum Groot Driene wordt opnieuw ingericht. Het wandelgebied rondom dit winkelcentrum krijgt nieuwe bestrating en de verkeersveiligheid wordt verbeterd door onder andere de aanleg van een rotonde.

Huidige staat van onderhoud

Jaarlijks wordt een doorkijk gemaakt naar de aankomende vier jaren. De onderhoudsbudgetten zijn toereikend om de staat van onze wegen aan de landelijke richtlijnen van het CROW te laten voldoen. De veiligheid zal hierbij gewaarborgd blijven. Dit wordt ook meerjarig financieel vertaald en in de Beleidsbegroting geraamd. De afgesproken methodiek geldt zowel op het gebied van verharding als op het gebied van verlichting, kunstwerken en groen.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoerd door Gildebor. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt noodzakelijk uitgevoerd door aannemers in opdracht van de gemeente. Opdrachten worden verstrekt wanneer er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen of wanneer er schades geconstateerd zijn waarbij onderhoud vereist is. Zo blijft de veiligheid gewaarborgd. Wel is het nodig om scherp te blijven op het gewenste beheerniveau.

Financiën

De onderhoudsbudgetten zijn voldoende om de wegen te laten voldoen aan de landelijke richtlijnen van het CROW. Vanuit het onderhoud van de wegen wordt er niet jaarlijks gereserveerd. Dit gebeurt via de Zomernota waarbij er nu jaarlijks toekomstige vervangingen worden opgenomen in de begroting. Zo zijn onderhoud en vervangingen geborgd voor de komende jaren.

De budgetten zijn:

Wegen, Verkeer en Vervoer	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Salarissen en sociale lasten	991.188	991.188	991.188	991.188	991.188
Kapitaallasten ¹	1.412.637	1.715.605	1.986.680	2.138.687	2.661.710
Exploitatie-en onderhoud	7.589.793	7.529.793	7.529.793	7.529.793	7.529.793
	9.993.618	10.236.586	10.507.661	10.659.668	11.182.691

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.2 Groen

Volumes

Bomen	37.694	st.
Natuurlijke beplanting	835.578	m²
Cultuurlijke beplanting	241.733	m²
Gras	3.779.669	m²

Onderhoudssystematiek

Het onderhoud van het groen wordt uitgevoerd door Gildebor. Het groen wordt beheerd volgens de standaard beheermethodiek KOR2018. Er wordt bijvoorbeeld vermeld hoe lang het gras mag zijn, hoeveel onkruid aanwezig mag zijn in plantvakken of hoeveel beplanting mag overhangen. De KOR2018 hanteert de beheerniveaus A, B en C. In 2023 vinden voorbereidingen plaats om het moederbestek, gekoppeld aan de KOR2018 te actualiseren. In dit moederbestek worden alle handelingen beschreven die nodig zijn om de openbare ruimte op het afgesproken niveau te houden.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen

- Het Wetplein en omgeving worden heringericht. Er wordt een groene kerktuin aangelegd en het parkeerterrein en het omliggende gebied worden gerenoveerd.
- De Bankastraat wordt heringericht, de straat wordt veiliger en groener. Langs de straat wordt de F35 doorgetrokken, het laatste lange stuk van de F35 wat in Hengelo nog ontbreekt.
- Voortzetten project van grijs naar groen.

Huidige staat van onderhoud

De huidige staat van onderhoud voldoet op onderdelen niet aan de norm. Hier zal extra aandacht aan besteed worden.

Als gevolg van het ingevoerde (ecologische) maaibeleid, is de komende jaren meer inspanning nodig op het gebied van onkruidbeheersing op verhardingen en in plantvakken, goten en randstroken. Er vindt beduidend meer (kruiden)zaadverspreiding plaats dan voor de invoering van het nieuwe maaibeleid.

Financiën

De budgetten zijn voldoende voor het regulier onderhoud om de vastgestelde onderhoudsniveaus te behouden. Middels de Kadernota 2021-2024 is een methodiek afgesproken om de vervangingen te regelen. Jaarlijks wordt een doorkijk gemaakt voor de aankomende vier jaren. Dit wordt ook meerjarig financieel vertaald en in de Beleidsbegroting geraamd. De afgesproken methodiek geldt zowel op het gebied van groen als op gebied van verlichting, kunstwerken en verhardingen.

Ook wordt gekeken of een combinatie kan worden gevonden met projecten en andere onderhoudswerkzaamheden die plaatsvinden, zoals rioleringswerkzaamheden en herstraten. De budgetten zijn:

Groen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Salarissen en sociale lasten	787.698	787.698	787.698	700.578	700.578
Kapitaallasten ¹	112.293	160.325	165.168	182.802	195.843
Exploitatie-en onderhoud	5.629.832	5.686.378	5.669.308	5.669.308	5.669.308
	6.529.823	6.634.401	6.622.174	6.552.688	6.565.729

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Spelen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Salarissen en sociale lasten	197.340	197.340	197.340	197.340	197.340
Kapitaallasten ¹	87.833	97.652	107.601	117.670	127.860
Exploitatie-en onderhoud	429.101	429.101	429.101	429.101	429.101
	714.274	724.093	734.042	744.111	754.301

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.3 Water en riolering

Volumes

Vrij-verval riool	632.355	m
Mechanisch riool	92.425	m
Kolken	34.809	st.
Riool pompgemalen	85	st.
Drukriool-installaties	292	st.
Drainage	224.909	m

Onderhoudssystematiek

Het in stand houden van de riolering gebeurt tegen zo laag mogelijke kosten. Riolen worden niet vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het rioolvervangingsplan is gebaseerd op risicogestuurd beheer. Hierbij wordt onderhoudsinspanning geleverd op basis van schaderisico en gevolgen. Keuzen voor vervanging, relining of (deel)reparaties blijft echter maatwerk.

Hengelo is kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. De gevolgen die wij op ons af zien komen zijn een toename aan wateroverlast en droogte, toename van de gevoelstemperatuur, afname van de biodiversiteit en de lucht- en waterkwaliteit. Om deze gevolgen het hoofd te bieden moeten we Hengelo meer ontstenen en vergroenen. Ook moeten we meer regenwater bergen, bij voorkeur in open water en retenties om wateroverlast en droogte aan te pakken. Door het realiseren van groene en blauwe structuren kunnen we de negatieve gevolgen van klimaatverandering integraal aanpakken, worden gevolgschaden en –kosten voorkomen en neemt de leefbaarheid van de stad toe. Door slim combineren van maatregelen, bijvoorbeeld door meekoppelen met projecten, kunnen de extra uitgaven worden beperkt.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen; wat gaan we doen in 2024

- Uitvoering geven aan de projecten zoals genoemd in het Programma Water en Riolering.
- Inrichten waterberging in de openbare ruimte.
- Aanleggen van drainage om structureel overlast en/of schade door verhoogde grondwaterstanden te verminderen

- Het project "Berflobeek bij de Marskant" is uitgevoerd. Na de woonrijpfase wordt nog een fiets-/voetgangersbrug aangebracht.
- Vanaf 2023 geven we uitvoering aan het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie

Financiën

De budgetten voor regulier en groot onderhoud zijn vastgesteld in het GRP 2018-2022. Naar verwachting zal het nieuwe "Programma Water en Riolering" in november 2023 aan de Raad ter vaststelling worden aangeboden. Hoewel het beheer meer risicogestuurd plaats vindt, is de verwachting dat dit voldoende is om de eisen die aan de functionaliteit en veiligheid worden gesteld te waarborgen. Mocht een riolering onverhoopt eerder moeten worden vervangen dan gepland dan kan dit vaak worden opgelost door een andere geplande vervanging wat naar achteren te schuiven.

Op het gebied van riolering en waterhuishouding wordt samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen wordt door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.

Water, onderdeel Riolering	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Salarissen en sociale lasten	335.940	335.940	335.940	335.940	335.940
Mutatie voorzieningen	2.041.606	2.371.876	2.629.491	2.905.782	3.232.129
Kapitaallasten ¹	2.012.037	2.010.318	2.084.247	2.140.413	2.157.289
Exploitatie-en onderhoud	5.116.870	5.133.870	5.150.870	5.169.870	5.187.870
Overhead en BCF	1.672.422	1.672.422	1.672.422	1.672.422	1.672.422
Belastingen op producenten en huishoudens	-11.178.875	-11.524.426	-11.872.970	-12.224.427	-12.585.650
	0	0	0	0	0

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Water, onderdeel Waterlopen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Salarissen en sociale lasten	34.848	34.848	34.848	34.848	34.848
Kapitaallasten ¹	4.653	4.648	4.644	4.639	4.635
Exploitatie-en onderhoud	253.801	254.901	256.001	257.101	257.101
	293.302	294.397	295.493	296.588	296.584

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.4 Fysiek havenbeheer

Onderhoudssystematiek

In 2020 is een meerjarige onderhoudsplanung voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Om deze werkzaamheden te bekostigen is de voorziening groot onderhoud Haven ingesteld. Binnen deze voorziening zijn onder andere het 'op diepte houden' en het in stand houden van kades en oevers opgenomen. In 2020 hebben we een begin gemaakt met het baggeren. Dit zorgt ervoor dat de haven beter bereikbaar is voor grotere schepen.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

- Havengeldverordening

Beleidskader

De wethouders van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem hebben in een eerder stadium de Samenwerkingsovereenkomst 'Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanal' (GHT) getekend.

Huidige staat van onderhoud

Gezamenlijk met de andere gemeenten is per gemeente een inventarisatie uitgevoerd van alle voorkomende

voorzieningen in de haven zoals de damwanden, remmingwerken en voorzieningen voor schippers. De inventarisatie is uitgevoerd door een extern bedrijf, Nepocon. Op deze manier is er een eensluidend beeld van de havens in de genoemde gemeenten. Binnen het havenbedrijf is afgesproken dat er jaarlijks een visuele schouw en inventarisatie wordt gehouden om gebreken en onderhoud tijdig te signaleren. Bij de schouw is naar voren gekomen dat er op diverse plekken onderhoud gepleegd moet worden omdat hier gebreken zijn geconstateerd aan de afmeervoorzieningen, beschermende maatregelen tussen kade en schepen en dat er op bepaalde plekken ondieptes zijn.

Voor de haven geldt geen indeling van kwaliteitsniveaus voor onderhoud. Het is een gemeentelijke taak de haven veilig, bereikbaar en functioneel te houden. Een aantal bedrijven hebben eigen voorzieningen om te laden en te lossen, andere bedrijven maken gebruik van de 2 gemeentelijke laad- en loskades.

Financiën

In 2020 is het saldo van de bestaande reserve Haven gestort in de voorziening groot onderhoud Haven. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed door een dotatie vanuit de exploitatie. Deze jaarlijkse dotatie is bepaald op basis van de verwachte lasten binnen een scope van 10 jaar en is gesteld op € 50.565 per jaar.

Fysiek Havenbeheer	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Kapitaallasten ¹	79.005	78.929	78.854	78.779	78.703
Dotatie in voorziening	50.565	50.565	50.565	50.565	50.565
	129.570	129.494	129.419	129.344	129.268

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.5 Gebouwen

Volumes

Vastgoed voor een wettelijke taak (onderwijs)	72
Beleidsvolgend vastgoed (kunst & cultuur, sport, welzijn, parkeren, kinderboerderij)	56
Vastgoed voor eigen organisatie (incl Gildebor en begraafplaatsen)	17
Vastgoed in grondexploitatie	4
Overig vastgoed (heroverweging eigendom, verkoop of sloop)	20

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 169 gebouwen (één gebouw kan uit meerdere adressen bestaan). Deze zijn voor € 734,5 miljoen verzekerd. Het gemeentelijk bezit aan objecten bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de onderhoudskosten voor de gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's.

Beheer

Het Vastgoedbedrijf beheert de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met 'de gemeentelijke vastgoedobjecten' worden alle verhuurbare objecten bedoeld die in gemeentelijk bezit zijn. De gemeente bezit dit vastgoed als middel om beleidsdoelstellingen te halen. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich.

Schoolgebouwen worden niet beheerd door het Vastgoedbedrijf. Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen. Pas op het moment dat een school leeg komt te staan komt het volledige eigendom en beheer bij het Vastgoedbedrijf te liggen. Objecten die in een grondexploitatie zijn aangekocht voor de ontwikkeling van een locatie blijven in principe in de grondexploitatie zitten en vallen onder de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie. Het Vastgoedbedrijf zorgt wel voor het beheer en onderhoud van deze objecten.

Onderhoudssystematiek

In opdracht van het Vastgoedbedrijf wordt eens per 4 jaar een groot deel van het gemeentelijk vastgoed (met uitzondering van de onderwijsgebouwen en de objecten die op korte termijn worden afgestoten) het onderhoudsniveau, middels een herinspectie conform de NEN 2767-systematiek (conditiemeting van gebouwen en installaties door middel van een vastgelegde meet- en registreermethode) geactualiseerd. Deze informatie wordt in een meerjarenonderhoudsplan gezet. Deze onderhoudsplan bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten

aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Aan de hand van het huidige en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten wordt dan beoordeeld welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn. Er wordt uitgegaan van minimaal onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) zonder ernstige gebreken.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed heeft er in 2020/2021 een herinspectie plaatsgevonden om zodoende goed te kunnen sturen op de onderhoudskosten van het vastgoed en inzicht te hebben in de risico's. Uit de inspecties is gebleken dat, met uitzondering van twee kleine gebouwtjes, alle gebouwen een conditieniveau van 3 (redelijke conditie) of hoger hebben.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma zijn geen specifieke afspraken over het onderhoudsniveau vastgelegd.

In 2021 heeft het college en de raad besloten om het onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen vast te stellen op conditiesniveau 3.

Relevante beleidsnota's

- Kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders"

Grote projecten en ontwikkelingen

- Door middel van herinspecties wordt het onderhoudsniveau van de objecten opnieuw vastgesteld.
- Er wordt een aanbesteding gedaan voor het onderhoud aan het vastgoed. De aanbesteding heeft betrekking op preventief en correctief onderhoud van de elektrotechnische en werkbouwuigkundig installaties.
- In 2024 zal verdere uitwerking gegeven worden aan de duurzaamheidsambitie doormiddel van het verduurzamen van 4 gemeentelijke gebouwen (zwembad, multifunctionele accommodatie, wijkcentrum en een gymzaal).

Huidige staat van onderhoud

Uit de inspecties van 2020/2021 is gebleken dat een overgroot deel van de objecten niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de objecten die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze objecten wat lager liggen.

Financiën

De getroffen onderhoudsvoorzieningen en de bestemmingsreserve zijn toereikend om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen. De budgetten zijn:

	2024	2025	2026	2027
Regulier onderhoud	1.651.261	1.652.261	1.652.261	1.652.261
Groot onderhoud	2.105.027	1.030.154	996.400	644.545
Totaal	3.756.288	2.682.415	2.648.661	2.296.806

Deze budgetten zijn uitsluitend ten behoeve van kosten derden. Voor het onderhoud dat door ons eigen personeel wordt gedaan (personeelslasten) zijn separate budgetten opgenomen.

Het onderhoud voor de onderwijsgebouwen (met uitzondering van noodlokalen en leegstaande schoolgebouwen) en de gebouwen die in de grondexploitaties zitten, worden niet vanuit bovengenoemde budgetten bekostigd. Het onderhoud van de objecten in de grondexploitaties worden binnen de grondexploitaties gedekt. Voor de onderwijsgebouwen krijgen de schoolbesturen een rechtstreekse bijdrage van het rijk voor het onderhoud.